

SVERIGES EXPORTKONTROLLFÖRENING

Till

Utrikesdepartementet

UD2024/16574

2025-03-31

Remissvar

Ett modernt och anpassat regelverk för krigsmateriel (SOU 2024:77)

Sveriges Exportkontrollförening har till syfte att stödja de personer i företag som ansvarar för att företagen följer Sveriges, EUs, USAs och andra länders lagstiftning gällande export av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Detta sker framförallt genom kunskapsförmedling och erfarenhetsutbyte. Föreningen har en omfattande utbildningsverksamhet och anordnar möten där aktuella exportkontrollfrågor behandlas. I regel uppträder svenska och utländska nyckelpersoner på det aktuella området som talare vid dessa möten. Föreningen fungerar också som remissinstans och lämnar synpunkter till myndigheter i exportkontrollfrågor. Medlemmar i föreningen är personer som arbetar med exportkontrollfrågor i företag, organisationer eller myndigheter. Ytterligare information om Exportkontrollföreningen finns på Föreningens hemsida www.exportkontrollforeningen.se.

Sveriges Exportkontrollförening har tagit del av rubricerade förslag och får anföra följande.

Det försämrade säkerhetspolitiska läget liksom den viktigare rollen för Europa vad gäller försvar och därmed betydelsen av tillgång till krigsmateriel, sammantaget med Sveriges inträde i NATO, gör tillverkning och export av krigsmateriel till en allt viktigare verksamhet.

Sverige har en internationellt framstående försvarsindustri och det är därför i detta perspektiv viktigt att inte onödiga hinder förekommer för svensk legitim tillverkning och export samt att tillämpningen av förekommande regler är så förutsägbar, enkel och effektiv som möjligt med hänsyn taget till vikten av konkurrensneutralitet för svensk industri. Sveriges försvarsindustri och exporten av krigsmateriel har historiskt varit och är i högsta grad även i nutid, av stor betydelse för att upprätthålla ett effektivt svenskt försvar men har också viktiga så kallade spill over-effekter för det civila samhället.

Utredningens förslag bidrar på det hela taget till att uppfylla ovanstående krav. Vad gäller utredningens olika konkreta förslag har Exportkontrollföreningen följande kommentarer.

Anpassning av riktlinjerna på grund av Sveriges medlemskap i NATO

Exportkontrollföreningen anser att de förändringar i riktlinjerna för utförsel och annan utlandssamverkan som utredningen föreslår är betydelsefulla och nödvändiga med anledning av Sveriges medlemskap i NATO.

Det föreslås att det i inledningen av riktlinjerna görs två övergripande tillägg till riktlinjerna. Dels att i händelse av väpnat angrepp mot en allierad så bör Sveriges åtaganden enligt § 5 i NATO-fördraget ha företräde, dels att samverkan med allierade stater i princip får anses stå i överensstämmelse med Sveriges säkerhets- och försvarspolitik. Dessa tillägg är betydelsefulla och Exportkontrollföreningen anser att det bör framgå tydligare att de är just övergripande och därmed påverkar tillämpningen av riktlinjerna i övrigt.

Nya regler för underleverantörer

Exportkontrollföreningen tillstyrker utredningens förslag att tillverkning av komponenter som endast sker på uppdrag av den som har tillstånd att tillverka ifrågasatt krigsmateriel ska undantas från krav på tillverkningstillstånd och tillhandahållandetillstånd. Emellertid anser Föreningen att de undantag som utredningen föreslår gör de nya reglerna alltför oklara och svårtillämpade. Eftersom det finns en tillståndshavare för slutprodukten kan det ifrågasättas om dessa undantag är nödvändiga. I stället bör övervägas att återgå till det rättsläge som rådde före 2018 där underleverantörer inte behövde inneha några egna tillstånd för tillverkning och tillhandahållande när de levererade till svenska tillverkare med tillstånd.

Exportkontrollföreningen vill också framhålla vikten av att den praktiska tillämpningen av den ytterligare deklarationsskyldighet som föreslås för tillståndshavaren görs så enkel som möjligt.

Internationella materielsamarbeten

Exportkontrollföreningen tillstyrker att Sverige ansluter sig till 2019 års avtal om exportkontroll (Agreement Concerning Export Controls in the Field of Defence) och anser att detta bör ske med prioritet.

Föreningen delar också utredningens bedömning att samarbetet med USA är särskilt omfattande och betydelsefullt för Sveriges materiel- och teknikförsörjning och att därför möjligheten att träffa en överenskommelse med USA om närmare bestämmelser för gemensamt materielsamarbete bör undersökas, även detta med prioritet

Föreningen stödjer också utredningens förslag att införa ett undantag från tillståndsplikten för att ingå samarbetsavtal inom den europeiska försvarsfonden (EDF). Enligt vår mening bör motsvarande undantag även tillämpas på samarbete inom NATO. Att svensk försvarsindustri kan delta på lika villkor i teknologiutvecklingsprojekt inom både EU och NATO är viktigt för att stärka svensk forskning och innovation på detta område.

Straff för brott mot exportkontrollregelverket

Exportkontrollföreningen har inget att erinra mot utredningens bedömningar och förslag när det gäller straff för brott mot exportkontrollregelverket.

Indelningen av krigsmateriel

Exportkontrollföreningen har inget att erinra mot utredningens förslag när det gäller indelningen av krigsmateriel.

Sekretess för exportkontrollerade uppgifter

Exportkontrollföreningen tillstyrker utredningens förslag beträffande utökad sekretess för uppgift om programvara, teknik eller tekniskt bistånd som är föremål för kontroll enligt KM och PDA reglerna.

Föreningen anser dock att begreppen "teknik" och "tekniskt bistånd" behöver förtydligas för att inte leda till osäkerhet och onödiga fördröjningar i handläggningen.

Underrättelser om anbud eller ingående av avtal

Exportkontrollföreningen tillstyrker utredningens förslag om ändringar i reglerna för underrättelse om anbud eller avtal.

Föreningen vill dock i detta sammanhang uppmärksamma den praxis som utvecklats hos ISP att betrakta anbudsunderrättelsen som en del av den formella tillståndprocessen. Detta är inte

avsikten med reglerna, vilket framgår av såväl lagtext som förarbeten och kan leda till oönskad prejudicerande verkan för utförelsetillståndet. Det vore därför välkommet med ett klarläggande i denna fråga för att undanröja risken för en sådan prejudicerande verkan.

Redovisnings- och deklarationsskyldighet

Exportkontrollföreningen har inget att erinra mot utredningens förslag när det gäller redovisnings- och deklarationsskyldighet.

I detta sammanhang vill dock Exportkontrollföreningen återigen framhålla att Föreningen anser det principiellt fel att ISP finansieras genom avgifter. De uppgifter som myndigheten ISP utför är av den karaktären att verksamheten i stället bör finansieras på vanligt sätt med statsanslag.

Sanktionsavgifter

Exportkontrollföreningen tillstyrker utredningens förslag för att komma tillrätta med tröskeeffekter liksom den föreslagna förändringen i jämningsbestämmelsen.

Däremot ifrågasätter Föreningen behovet av den kraftiga höjning av maximibeloppet som föreslås. Det förekommer inte några brister i efterlevnaden av någon betydelse och utredningen presenterar inte heller några andra bärande argument för varför denna höjning skulle behövas. Det finns därför ingen anledning att göra någon annan förändring av maximibeloppet än möjligen en justering på grund av penningvärdetsförändringen sedan bestämmelsen infördes 2018.

Exportkontrollföreningen avstår från att yttra sig över utredningens förslag beträffande tillstånd för tillverkning, tillhandahållande och utförelse av civila skjutvapen.

Detta remissvar har behandlats i Exportkontrollföreningens styrelse.

SVERIGES EXPORTKONTROLLFÖRENING

Susanna Sjösten
Ordförande